



Vannak mesék, amik sosem érnek véget...

Alsómocsolád, a 377 lelket számláló Baranya-hegyháti kis falu meséje ilyen. Már a réges-régi időkben megtelepedtek itt az emberek. Talán vonzotta őket az az apró lángocska, mely felfel villant az ősi mocsárban, hirdelve hogy van fény és meleg, érdemes megtelepedni ezen a helyen. A neolitikumban és később a római korban is település állt itt, ránk maradt ezüstérem-kincsét i. e. 79 óta őrizte földünk.



Mint helységnevet, „Mocholay”-t először 1294-ben egy oklevél említi a Veszprémi Apátság jobbágyfalujaként. A helynév a mocsár, lángocska, kenderázató jelentésű szláv, horvát eredetű szóból keletkezett, és valószínűleg arra utal, hogy a falut mocsaras, lápos talaj határolta. A község a XIII. században a mágocsi bencés apátság tulajdonában lévő földbirtok volt. II. Ulászló 1510-ben Bodó Ferenc földbirtokosnak adományozta, további 24 településsel együtt.

A török időkben teljesen feldúlták és kifosztották, ám elmenekült lakói lassan visszatértek, és a jelenlegi helyen új falut építettek. A XVII. század végén szerbek lakták, de lakói között az évszázadok során voltak a magyarok mellett vallonok, szlávok, németek, olaszok is.

Birtokosai között volt a Bodó, a Perczel és a Sztankovánszky család. A Perczel családnak köszönhető műemlék temploma, melyet tízéves építést követően, 1836-ban szenteltek fel Szent András apostol tiszteletére. Az arborétum jellegű, hatalmas park közepén álló Sztankovánszky-kastélyt Sztankovánszky Pál építtette 1920-ban.

A XX. század elején a község 855 lelket számlált. Lakóinak többsége mezőgazdasági munkát végzett a Sztankovánszky uradalomban. Munkaalkalmat ezenfelül Kiss Mihály téglagyára jelen-

tett. Alsómocsoládnak nem volt szilárd burkolatú útja, földút kötötte össze a szomszédos falvakkal.

A község jelenleg is zsáktelepülés, közúton Mágocs felől közelíthető meg. A falu belterületének peremét a Hábcatorna felduzzasztásával létrehozott, négy mesterséges halastó szegélyezi. Nincs átmenő forgalom, a gyermekek itt veszély nélkül sétálhatnak, kirándulhatnak. Nincs por és zaj, a közbiztonság jó.

Település-szerkezete falusias jellegű, fésűs elrendezésű szalagtelkeken családi házas beépítettségű. Intézményei centrális elhelyezkedésűek, szervesen kapcsolódnak a település szerkezeti egy-

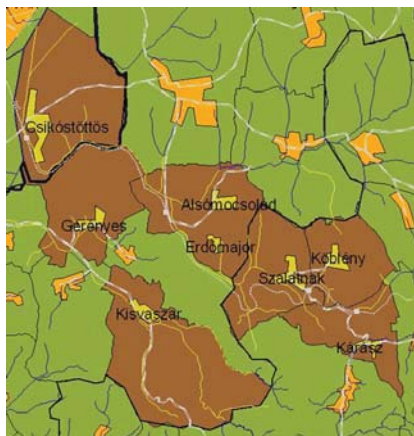
ségéhez. A Bátaszék–Dombóvár vasútvonalon is megközelíthető.

Alsómocsoládtól a dél-dunántúli régió három megyeszékhelye: Kaposvár, Pécs és Szekszárd is egyaránt 55-60 km távolságra, azaz egyórányi autótútra van. Csak egy ugrás a Bikali Puchner Kastély és Reneszánsz Élménybirtok, a virágos Dombóvár, vagy a Gunarasi Gyógyfürdő.

A település jövőjét a vonzó táji adottságok, a jelentős vízfelületek és erdőterületek értékmegőrző fejlesztése jelenti. A község ezen értékek védelmét és fejlesztését kiemelt fontosságúként kezeli. Bizonyítéka ennek, hogy 2011 ősze óta a település része a kezdeményezésére létrejött Hét Patak Gyöngye Natúrparcnak.

Az évszázadok jöttek és mentek, az itt lakók éltek dolgos életüket. Születtek, szerettek, meghaltak. Szilárd közösséget alkottak, mely megtartotta a gyengéket, emelte az erőseket. A közösség tisztelte földesurait, tanítóit. Véde szülőföldjét és hazáját is. Befogadta az új eszméket. A szerepnélküli települések sorából közigazgatási székhely lett.

Bárhogy változnak is a körülmények, Alsómocsolád a Baranyai Hegyhát gyöngyszemeként őrzi és ápolja épített és szellemi örökségét, fenntartja létrehozott értékeit, táplálja lakói hitét, erősen tartva a közösséget. ▶



A HÉT PATAK GYÖNGYE NATÚRPARK TELEPÜLÉSEI



A mese folytatódik

A község átélte a XX. század valamennyi borzalmát. Fiai harcoltak az I. és II. világháborúban, sokan közülük idegen földben alusszák örök álmukat. A közösség azóta is őrzi emléküket. Még tartott a gyász, mikor huszonnégy óra alatt, 1948. május 18-án 30 német családot telepítettek ki Alsómocsoládról, megfosztva őket addigi életük során teremtett javaiktól, földönfutóvá téve valamennyiüket.

És jöttek az 50-es évek. Téesz-szervezés, iparosítás és a hatalom centralizálása. Alsómocsolád a „Mágocs Községi Közös Tanács” társközségeként fokozatosan vesztette el intézményeit és a falu értelmiségét, az orvost, a tanítót, a lelkészt. A 80-as évek elejére a község a szerep nélküli települések sorába süllyedt.

Az 1990. szeptember 30-án megtartott helyhatósági választásokat követően megalakult az önkormányzat, és fokozatosan, lépésről lépésre haladva teremtett komfortosabb, élhetőbb települést polgárai számára. 1991. január 1-jétől megnyitotta a polgármesteri hivatalt. Felélesztette a hagyományokat, a közös ünnepeket, felkarolta a polgárok kezdeményezéseit. A település jelenleg közigazgatási székhely. Az Alsómocsolád, Kisvaszar, Köblény és Szaltnak községek által fenntartott körjegyzőség székhelye.

Az önkormányzat, számba véve értékeit, felmérve adottságait és lehetőségeit, a 90-es évek közepén komplex településfejlesztésbe kezdett. Célja olyan élhető, a polgárai által



védett, megbecsült és szeretett település létrehozása, mely megtartja népességét, visszavonzza elszármazottait. Válaszol a kor kihívásaira. Keresi és megtalálja kitérési pontjait. Emberi léptékek szerint fejlődik. Folyamatosan megújul. Felkutatja azokat a lehetőségeket, melyek helyi, térségi és szélesebb igényeket is tudnak gazdaságosan szolgálni. A feladatok meghatározása és a megvalósítás kidolgozása széles társadalmi alapon nyugvó, és számos, szakmai kompetenciáját magas szinten művelő szakértő állandó közreműködésével történt. A megvalósítás anyagi lehetőségeit különféle pályázati források

bevonásával teremtette elő az önkormányzat.

Ez a társadalmi, gazdasági és ökológiai szempontból is fenntartható fejlesztési irány meghozta eredményeit.

Olyan új középületek épültek, mint a **Faluház**, mely a körjegyzőségen kívül a Teleháznak, a postának, a kisebbségi és diákönkormányzatoknak, különböző civil szervezeteknek is otthona. A 42 férőhelyes diákszálló egész évben fogadja a diákokat. Az **Interaktív Tárház** a játszva és szórakozva tanulás színtere. Az **Őszi Fény Idősek Otthonának** jó híre megyehatáron túl is ismert.

A **Századagos konyha** a hét minden napján, napi három alkalommal biztosít étkezést az igénylőknek. A **Konferenciaközpont és Vendégház** helyet ad a környék lakosságát érintő képzéseknek, és különféle, a vidék fejlesztését célul választó tanácskozássoknak, valamint négy kétágyas és nyolc négyágyas szobával várja a vendégeket. A **Szolgáltatóházban** helyet kapott egy közösségi tér, többfajta szolgáltatás ellátását biztosító műhely, „fapados” szálláshely és lakás. Az **Egészség ház** lehetőséget biztosít minden korosztálynak az egészséges életmód kialakítására és a rendszeres testedzésre. A „**Virág-sűrűben**” kialakított Erdei Tornapálya, Tanösvény és Kirándulóközpont is népszerű. A **többfunkciós Fesztivál tér** kistérségi rendezvények megtartására is alkalmas.

A község önkormányzata. A település szennyvizét tisztító alternatív szennyvízkezelő jelentősen javítja a





környezet állapotát, ráadásul biológiai módszerekkel, amely hatékonyabb és környezetkímélőbb is a hagyományos eljárásoknál. A falu utcái és terei parkosítottak, a köztereket képzőművészeti alkotások díszítik.

A község életét helyi önszerveződések – civil szervezetek – egész sor teszi pezsgővé, színessé. Meghatározó közössége, az Alsómocsoládiak Baráti Köre 2011-ben ünnepelte fennállásának 25 éves jubileumát. Az önkormányzat valamennyi polgárát számon tartja. Támogatja az időseket, a nagycsaládokat, ösztönzi a fiatalokat, minden eszközzel igyekszik a község népességfenntartó erejét fokozni.

A község több, kistérségeket átvéelő kezdeményezése is sikerrel járt. Létrejött az **Európa Park**. A projekt lényege, hogy a programban részt vevő 27 – Baranya, Somogy és Tolna megyei – település mint egy-egy európai uniós tagállam „megjelenítője”, közösen meghatározott elvek szerint képvisel egy-egy általa „felvállalt” európai uniós tagországot.

A település és táj összhangját testesíti meg a **Hét Patak Gyöngye Natúrpark**, mely nyolc önkormányzat együttműködésén alapul. Célja a fenntartható fejlődés elvére épülő komplex területfejlesztés, vidékfejlesztés, értékvédelem, környezeti nevelés, turizmusfejlesztés, és a táj megőrzése a térség gazdasági alapjainak biztosításával.

A 2006-os és a 2009-es esztendő kiemelkedőnek számított a község életében. 2006-ban négy jelentős beruházás valósult meg. Ebben az évben a község minden lakójára több mint egymillió forint értékű fejlesztés jutott.

2009-ben Alsómocsolád elnyerte az Ifjúságbarát Önkormányzat, az Idősbarát Önkormányzat díjat és a „Magyarországi Falumegújítási Díj 2009” első helyezését.



pozott falusi életminőség kialakításáért, amely a korábbi visszafejlődést követően sok energiával, körültekintéssel kezdődött meg, és valósult meg sikeresen. Különösen említésre méltó a szoros társadalmi együttműködés, a lakosság összes generációjára és a kisebbségekre kiterjedő figyelem.

Példaértékű eredmények:

- ❖ alaposan végiggondolt módszerek kidolgozása és alkalmazása a lakossággal való együttműködés lehetőségeire vonatkozóan,
- ❖ körjegyzőség keretei között végzett térségi szervezőmunka,
- ❖ értékteremtő szociális háló kiépítése és a szociális intézmények példás üzemeltetési gyakorlata,
- ❖ energiatakarékosági intézkedések,
- ❖ a településkép gazdagítása kézműves alkotásokkal,
- ❖ a lakosság identitástudatának magas színvonala, példaértékű gondoskodás a fiatalokról, nyugdíjasokról, kisebbségekről,
- ❖ intenzív és eredményes együttműködés külső szakértőkkel, regionális szervezetekkel,
- ❖ európai és nemzeti fejlesztési források átfogó, összehangolt hasznosítása.”

Első helyezésként részt vehetett az Európai falvak versenyében. Ebben a versenyben 30 európai településsel kellett megmértenie magát. Komplex fejlesztési tevékenységét svájci, osztrák és német településekkel azonos szintűnek minősítették.

A zsűri értékelése a következő:

„Alsómocsolád – Magyarország: Európai Falumegújítási díj, a kiemelkedő minőségű, fenntartható, komplex, a kiírás szerinti mottónak megfelelő falufejlesztésért

Egy kicsi, a városias központoktól távol eső faluban újfajta, jól megala-

Alsómocsolád ezzel felkerült Európa térképére.

A község vezetői tudják: nem a nosztalgikus falumentésre, hanem a hagyomány és a modernizáció együttes megbecsülésére, a lélekben egyenesen járnai tudó öregek és a jövőbe tekintő, okos fiatalok összefogására van szükség. Tudják, hogy Alsómocsolád fejlettsége elsősorban az itt élők életének minőségén, az emberek közötti kapcsolatrendszer gazdagságán, az együttműködni és együtt élni tudáson múlik.





Interaktív Tárház a „Kölyök-Fészek” Erdi Iskola otthona

A gyermekszivaj a legszebb zene. S ha már elvitték a falu iskoláját, teremtett magának újat, a „Kölyök-Fészek” Erdi Iskolát. Az iskolának „otthon” kell, megépítette hát az „Interaktív Tárházat”. Az Interaktív Tárház foglalkozásain az általános iskolások olyan tudás birtokosai lesznek, amelynek az iskolai oktatásban és a mindennapi életben is hasznát vehetik.

Az épület termei közül legérdekesebb a kör alakú bemutatóterem, amelyben terepasztal szemlélteti a vizek csodálatos világát. A terepasztalt kiegészítő dioráma a vízpartok élővilágát jeleníti meg. Az épületben felfüggesztett Foucault-inga bizonyítja, hogy „mégis mozog a Föld”. A tetőtéri terasz gyönyörű kilátást nyújt a tavakra, nyári esteiken szabadtéri csillagfigyelőként is használható. Professzionális távcsöve közel hozza a kozmosz titkait.

Az udvari kemencében a községre jellemző hagyományos ételek és sütemények készülnek. A kerti pavilon hangulatos foglalkoztató, beszélgető- és játszóhely. A madármegfigyelő izgalmas kalandra hív.

Az oktatási modulok, melyek sokszínű, széles körű ismeretanyaggal gazdagítják a gyermekek tudását, a tapasztalásra épülnek. Megmozgatják a gyermekek fantáziáját, igénylik kreativitásukat, egyszóval interaktívak.

A gyermekek játszva fedezhetik fel az erdő élővilágát, megismerhetik a fa és az erdő mindennapjainkban betöltött szerepét. A vizek varázslatos világához hozzátartozik a víz sokféle hasznosítási módjának megismerése, például a víz mint megélhetési forrás (halászat, vízener-

gia) vagy a szennyvízkezelés fontossága is. Megismerkedhetnek környezetünk fűszer- és gyógynövényeivel. Használatukat a „Természet a konyhában, konyha a természetben” elnevezésű modul keretében sajátíthatják el.

A környezetvédelemre is nagy hangsúlyt helyez az oktatás „Az ember és környezete” tárgyú modul keretében. Rendkívül érdekes a „Csillagászati ismeretek, a Földanya kincsestára és a Falusi randevű” nevet viselő modul is. A természettudományos ismereteken felül ez utóbbi modul keretében a gyerekek megismerhetik Alsómocsolád múltját, jelenét, híres földesurait, „iskolamestereit”, betyárjait. Megismerkedhetnek a táj legendáival, s maguk is írhatnak mesét.

Minden modul komplexen vizsgálja az adott tárgykört. Ez a komplexitás azt jelenti, hogy a gyerekek számára az összes felmerülő aspektusból (pl. tudományterületek, művészetek, helyi

adottságok és szokások) bemutatja a témát.

A tematika jól értelmezhető, könnyen elsajátítható és gyakorlatközpontú. Kötődik a 6-14 éves korosztály iskolai tananyagához, és bemutatja annak alsómocsoládi vonatkozásait (elsősorban a gyakorlatban). A tematika igazodik az évszakokhoz, az időjáráshoz és a gyermekek korához.

Nemcsak iskolásoknak, de felnőtteknek, családoknak is remek kalandozást ígér az Interaktív Tárház és a hozzá kapcsolódó egyéb lehetőségek. A sportolásra vágyók az erdei tornapályán tehetik próbára ügyességüket, helyben bérelhető kerékpáron járhatják be a környéket. Ha vízre szállni van kedvük, csónakot bérelhetnek. A Kálvária domb csendje lehetőséget ad az elmélkedésre. A „Virágűrű” kellemes felüledést kínál a rekkenő melegben is. Bármelyik fája mögül előtápnak a „mocsoládi erdőkerülő”, vagy Rigac Jancsi, a hős betyár.

„Vannak mesék, amik sosem érnek véget. Bennünk is, közöttünk is történnek tovább. Vannak mesék, igen, vannak. Vannak, amíg csak gondolkozunk, amíg hiszünk, amíg remélünk, amíg szeretünk. Örök mesék. Élhető mesék. Az ember meséi.”

(Pintér László)



Szeretettel várja Alsómocsolád!

<http://www.erdeiiskolaalsomocsolad.net> – www.alsomocsolad.hu

Alsómocsoládi Községfejlesztő és Szolgáltató Nonprofit Kft.

7345 Alsómocsolád, Rákóczi u. 21. – Kmettné Győri Szilvia

Tel.: 72/451-702 – Fax: 72/451-749 – Mobil: 30/908-3557

E-mail: turizmus@alsomocsolad.hu